

Pedagogical conditions for the formation of choreographic competence of older preschool children have been developed, which are interpreted as a set of methodological provisions that will contribute to the effective formation of the investigated personal quality of pupils in the process of their choreographic training in a preschool education institution.

The first condition - the systematic development of children's motivation for choreographic activities - involves the regular painstaking work of teachers to increase pupils' interest, desire, interest, inclination and positive emotional attitude towards choreographic activities.

The second condition - the use of effective technologies for the formation of children's choreographic knowledge, abilities and skills - is realized in the process of systematic choreographic classes, which involve the perception of choreographic works, familiarization with the specifics of choreographic art and artistic and practical activity of the child and mastering the basics of choreographic performance. According to each of these components, the teacher uses various forms and methods of learning, which depend on the tasks, nature and direction of the choreographic activity.

The third condition – regular stimulation of children's choreographic creativity in various types of dance activities implies constant attention to creative types of choreographic activities. Examples of tasks for the development of children's creativity based on Ukrainian choreographic traditions, as well as creative techniques of dance activities proposed by Chinese specialists are given.

Key words: *choreographic education, choreographic competence, essence and structure, pedagogical conditions of formation, choreographic training of teachers, preschool children, preschool education institutions.*

УДК 378

Олена Реброва

Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського»

ORCID ID 0000-0001-7549-6811

Ганна Реброва

Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського»

ORCID ID 0000-0001-7128-7350

DOI 10.24139/2312-5993/2024.01-02/092-105

ПОТЕНЦІАЛ ЕМПАУРМЕНТ ПЕДАГОГІКИ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУЇНИХ ВИКЛАДАЧІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА І ХОРЕОГРАФІЇ

У статті актуалізовано проблему готовності майбутніх викладачів музичного мистецтва і хореографії до постійного вдосконалення та підвищення рівня професійної майстерності. Зазначене відповідає концепції сталого розвитку, який розглядається в науковій галузі крізь призму педагогіки емпайрменту. Проблема ефективного розвитку професійних якостей важлива для усіх спеціальностей, але в творчих спеціальностях цей процес поєднаний з розвитком специфічних художньо-творчих здібностей. Разом з тим, активна роль мистецтва в соціокультурному просторі зумовлює здатність музикантів і хореографів реалізувати себе в різних траєкторіях розвитку, суголосних соціальним, культурним сферам, де мистецька творчість відіграє значну роль.

На основі зазначеного визначено мету – розкрити потенціал принципів педагогіки емпіризму в підготовці майбутніх викладачів музичного мистецтва і хореографії в парадигмі сталого розвитку особистості, що здійснюється з урахуванням різних сфер соціокультурного середовища сучасного суспільства.

Окреслено фактори, що зумовлюють потребу у сталому розвитку, які об'єктивно існують в сучасному просторі. У статті зроблено наголос на установку здобувачів на розвиток і саморозвиток вже на перших етапах отримання вищої освіти. Визначено ефективні технології сталого розвитку які запроваджуються з перших етапів навчання в закладах вищої освіти: акмеологічна, міждисциплінарна, проєктувальна та партисипативна,.

Представлено сфери застосування емпіризму в галузі мистецької освіти на основі технологій партисипації. Показано взаємоузгодженість сталого розвитку особистості та постулатів педагогіки емпіризму в соціокультурному просторі та в проєкції на особистість майбутніх викладачів музичного мистецтва і хореографії.

Розкрито якості-потреби, які підлягають сталому розвитку. Це не здібності, а саме професійні якості, які сформовані на ментальному рівні через типові потреби, які поступово усвідомлюються здобувачами, майбутніми спеціалістами в галузі музичного мистецтва і хореографії, що потребують постійного вдосконалення та саморозвитку для їх реалізації.

За акцентовано увагу на принципах педагогіки емпіризму, які суголосні творчій діяльності і проблемам творчого розвитку майбутніх викладачів музичного мистецтва і хореографії.

Ключові слова: *сталий розвиток, педагогіка емпіризму, педагогічні принципи, фактори, технології, майбутні викладачі музичного мистецтва, майбутні викладачі хореографії.*

Постановка проблеми. Соціокультурні зміни у суспільстві завжди стають чинником змін в освітній галузі. Вибір професії стає справжнім ребусом для молоді. Профорієнтація, якою б ефективною вона не була, може бути непереконливою, оскільки вимоги суспільства до професіоналів може змінюватися. Разом з тим, є фактори, які можуть створити умови адаптації молоді к мінливим змінам соціокультурного простору. Першим фактором можна вважати ранню профорієнтацію, яка зв'язана з мотивацією дитини займатися саме тим, що їй подобається, до чого в неї є здібності. Це стає фактором сталого розвитку і дитина може займатися улюбленою справою, досягаючи в ній успіху. Йдеться не про бажання батьків, а про бажання дитини. Будемо позначати такий фактор як *дитиноцентризм раннього віку*.

Іншим фактором є створення умов для отримання другої, навіть третьої освіти за так званою «перехресною системою». Йдеться про змогу отримати другий рівень освіти на основі попереднього першого за іншою спеціальністю, але при наявності відповідних умінь, знань, та

якісно складаних вступних іспитів. Натепер такі випадки є достатньо частими. Люди вже дорослі, працюють у певній галузі знань, підприємствах, офісах, але мали бажання свого часу реалізуватися в іншій сфері, отримати іншу спеціальність. Назвемо цей фактор – фактор *професійної інтенції зрілого віку*. Він дозволяє підтримувати процеси сталого розвитку особистості, оскільки надають змогу реалізувати інтенції, бажання, навіть мрії.

І наступний фактор, який наразі стає актуальним в українському суспільстві, але має певні традиції в цивілізованих країнах світу – фактор *організаційної ефективності університету третього віку*. Йдеться про неформальну освіту дорослих, які також мають змогу розвиватися у напрямку, якій їм цікавий, до якого вони умотивовані.

Усі зазначені фактори відповідають принципам педагогіки сталого розвитку, яка позначається терміном «емпаурмент».

Навчання дорослих людей в університетах останнім часом активно реалізується на творчих спеціальностях, зокрема музичних, музично-педагогічних, хореографічних спеціальностях. Саме бажання займатися творчістю, отримання від цього справжнього задоволення нерідко демонструють здобувачі другого рівня вищої освіти в університетах України.

Але займатися мистецькою творчістю можна лише за наявності відповідних здібностей та умінь. Нерідко здібності в таких здобувачів є, але умінь і досвіду бракує. Разом з тим, нерідкими є випадки, коли дорослі люди займалися на практиці обраною творчою спеціальністю, наприклад, працювали в умовах неформальної освіти, мали свої творчі, танцювальні гуртки, співали в самодіяльних колективах тощо. Отримання вже професійної мистецької освіти може викликати у таких випадках певні утруднення, зв'язані не зі здібностями або виконавськими навичками, а з проблемами академічного характеру. Отже, робота з такими особами має бути зорієнтована на врахування усіх аспектів до професійного навчання і має здійснюватися на засадах педагогіки сталого розвитку. Водночас від закладу освіти, кафедр залежить успішність набуття освіти в парадигмі сталого розвитку шляхом створення відповідних умов та якісної позитивної атмосфери навчання. Отже, надання установки на постійний розвиток в професійній діяльності у майбутньому має бути усвідомлений здобувачами вже під час навчання. А для майбутніх викладачів музичного мистецтва і хореографії мають бути враховані всі можливі

вектори реалізації в професії у контексті її затребуваності в суспільстві. Це мистецько-творча робота як з дітьми, так і з дорослими, як в умовах формальної, так і неформальної освіти. Поставлена проблема може бути розглянута крізь призму педагогіки сталого розвитку, яка у наукових джерелах позначається як «педагогіка емпвауерменту».

Разом з тим, у вітчизняній науково-педагогічній думці стосовно підготовки майбутніх викладачів музичного мистецтва і хореографії концепція сталого розвитку, зокрема, застосування принципів педагогіки емпвауерменту, ще не знайшла ґрунтового розгляду.

Аналіз актуальних досліджень. Педагогіка емпвауерменту знаходить своє відображення в проблематиці мотивації особистості, її потреб у творчій реалізації та в самовдосконаленні. Так, зокрема, Н. Теличко (2013) розглядає принципи цього сегменту педагогічної теорії, особливо практики з проблемою формування педагогічної майстерності, зокрема, у майбутніх учителів початкової освіти. Н. Кривоконь (2011; 2014) зв'язує принципи емпвауерменту з процесом наснажування, тобто надихання, спонукання тощо, що стимулює подальший розвиток та відповідальне ставлення особистості за своє життя. Сфера досліджень – соціальна робота та її психологічний супровід. Кривоконь актуалізує проблемку самопізнання та самовдосконалення майбутніх учителів початкової освіти через потенціал педагогіки емпвауерменту. Г. Чайковська (2023) також актуалізує проблему підготовки майбутніх учителів початкової освіти в парадигмі сталого розвитку. Н. Вовк, М. Жукова розглядають це спектр педагогіки через проектну діяльність під час трудового навчання. А. Бражнікова (2020) розглядає потенціал педагогіки емпвауерменту в процесах сучасної академічної мобільності.

Зарубіжні дослідники застосовують поняття «емпвауермент» як розширення можливостей для розвитку. G. C. Abiogu¹, I. N. Mbaji¹, A. O. Adeogun. (2015) у цьому контексті розглядають заняття музикою, підкреслюючи соціальний аспект такого розвитку в політиці Нігерії.

Frank Abrahams (2007) розглядає емпвауермент також як розширення можливості для розвитку, але в контексті критичної педагогіки стосовно підготовки майбутніх учителів музичного навчання. Йдеться про розвиток критичного мислення, критичне ставлення до музики тощо. Залучення студентів до критичного ставлення щодо музики має на меті спонукання їх активно нею займатися, зокрема в педагогічній діяльності. Авторка порівнює це зі створенням музики, а

стан, коли викладач й учні сприймають і розуміють музику однаково, без суперечностей, пояснює таким станом, як “conscientization” («консцієнтизація»), тобто, осмисленість, свідомість ставлення до музики.

I. Хаков і К. Баліка (Isabella Harkopf and Kelly Bylica, 2023) розглядають розширення можливостей музичного розвитку як соціальну справедливість. Йдеться про вчителів початкових класів, для яких мають бути застосовані різноманітні музичні практикуми. Для цього, на думку авторки, треба розширювати коло різних партисипацій, залучаючи студентів до програм та надаючи їм ширші умови для розвитку через потенціал музичної педагогіки.

Розвиток через залучення, через партисипацію до музичних дій акцентований і в статті Сальвадора та Келі Мак Хейла (Salvador, K., & Kelly-McHale, J., 2017). Автори також вважають таке залучення справедливим та таким, що сприяє професійному розвитку.

Отже, представлений огляд актуальних досліджень вказує на те, що педагогіка емпauerменту застосовується й в мистецькій освіті, де її можливості набувають соціального, тобто соціокультурного значення для суспільства. А головне, що це інтерпретується через розвиток майбутніх учителів музики та залучення до музичних тренінгів майбутніх учителів початкової освіти. Разом з тим, у вітчизняній науково-педагогічній думці стосовно підготовки майбутніх викладачів музичного мистецтва і хореографії концепція сталого розвитку, зокрема, застосування принципів педагогіки емпauerменту, ще не знайшла ґрунтового розгляду.

Мета статті – розкрити потенціал принципів педагогіки емпauerменту в підготовці майбутніх викладачів музичного мистецтва і хореографії в парадигмі сталого розвитку особистості в соціокультурному середовищі сучасного суспільства.

Виклад основного матеріалу. Як показав аналіз наукових праць і досліджень, емпauerмент педагогіка кореспондується з таким феноменом як «сталий розвиток». Поняття «сталого розвитку» прийшло в педагогіку з різноманітних світоглядних позицій, концепцій, поглядів на глобальні проблеми розвитку суспільств, що передбачають «...гармонійну взаємодію біологічного і соціального чинників» розвитку цивілізації в цілому (Лелеченко, 2017). У статті А. Лелечко нагадується про авторство цього поняття, яке належить Г. Х. Брундланд, прем'єр-міністерки з Норвегії, яка його вперше застосувала його на засіданні Міжнародної комісії з навколишнього

середовища і розвитку «Наше спільне майбутнє» (там саме).

Будемо розуміти це поняття та як воно були пропоновано науковій та громадській світовій спільноті. Але вкажимо, що з цим феноменом у педагогіці зв'язують такі підходи, концепції і навіть технології, які спрямовані на розвиток особистості в професійній галузі. Зокрема, це акмеологічний підхід, що акцентує увагу на творчому досягненні особистості найвищих можливостей у своєму розвитку; це й компетентнісний підхід, якій акцентує увагу на «здатностях» особистості до різних дій, проявів себе в професійній сфері. Усе це просто неможливо без постійного «сталого розвитку», оскільки соціокультурне середовище змінюється, а спеціаліст має завжди йому відповідати, і навіть попереджати у своєму розвитку ці зміни, які можуть статися.

На думку О. Дубасенюк (2011) сталому розвитку сприяє акмеологічне середовище закладу освіти, яке спонукає здобувачів на розвиток та саморозвиток своїх особистісних та професійних ресурсів, зокрема щодо «...самореалізації творчого потенціалу на шляху до вищих досягнень і досконалості» (Дубасенюк, 2011, с. 23). Дослідниця визначає акмеологічне середовище як таке, що спонукає на успіх, «...це середовище прагнення до успіху, до творчості, до високих результатів діяльності, до досягнень кожного, коли престижно якісно працювати, викладати, навчатися, вести науковий пошук, дотримуючись морально-правових норм взаємодії» (там само, с. 23-24).

У контексті зазначеного актуальним стає акмеологічний підхід, який «...досліджує шлях досягнення людиною вершини свого розвитку; тому акмеологічні технології сприяють ефективному творчому розвитку особистості в обраному професійному напрямку, стимулюють саморозвиток, саморозкриття, стимулюють реалізацію творчого потенціалу» (Реброва, 2018, с. 72). Його потенціал корелюється з означеними постулатами педагогіки емпваерменту, серед яких домінуювальним є пошук і створення можливостей для розвитку і саморозвитку.

Задля уточнення сутності поняття «емпауермент» нагадаємо, що сам термін «empowerment» походить за значенням слову «уповноважувати, давати можливість», щодо суфіксу «ment» то воно, як пише Наталія Кривоконь, більшістю дослідників зв'язують з соціальними процесами, а в контексті емпваерменту передбачає здатність до самоконтролю, концентрації власних зусиль та енергії (Кривоконь, 2011, с. 191). Сама авторка розглядає його як такий, що відповідає процесу

наснаження, тобто спонукання, надихання, умотивування тощо. Водночас, «ment» може розглядатися не лише як суфікс, але як самодостатнє поняття, на якому ґрунтується складна категорія «ментальність». Вона позначає дуже різноманітні явища, але такі, що зв'язані з мисленням, його видами. Серед таких видів є художньо-образне і творче, логічне, раціональне. Не зосереджуючи увагу на класифікації типів мислення, зауважимо на тому, що цей процес відноситься до таких, що потребують розвитку. Розвиненість мислення сприяє розвитку інших якостей і властивостей особистості. Йдеться не про визнаний у педагогіці процес «формування», а саме: про розвиток, але в парадигмі педагогіки. На цьому важливо наголосити, оскільки нерідко застосування поняття «розвиток» спрямовує дослідження у психологічну площину. Натомість у контексті педагогіки емпauerменту розвиток розглядається саме як педагогічний процес.

Оскільки професійне становлення особистості, її самореалізація в професії є актуальною педагогічною проблемою, розглянемо педагогічний потенціал емпauerменту в професійній підготовці майбутніх викладачів музичного мистецтва і хореографії. Ці творчі професії потребують постійного саморозвитку, самовдосконалення. А головне, їхня професійна діяльність активно реалізується в широкому соціокультурному просторі.

Відповідно до концептуальних постулатів педагогіка емпauerменту до підготовки майбутніх викладачів музичного мистецтва і хореографії актуальним можна вважати наступне:

- набуття рівня педагогічної майстерності, що поєднує власну виконавську майстерність і вміння якісного викладання;
- здатність формувати власні акме-стратегії та спонукати і допомагати учням, вихованця, здобувачам мистецької освіти;
- поєднання життєвого та професійного досвіду, що розширює загальну картину світу і художню та загальний і художній світогляд;
- спрямованість щодо набуття соціокультурної активності та впевненості.

Якщо згадати концепцію сталого розвитку в її екстраполяції на професійну підготовку майбутніх викладачів музичного мистецтва та викладачів хореографії, то можна вказати на взаємоузгодженість таких позицій сталого розвитку:

- перехід від набуття знань до створення умов набуття практичного досвіду;

- перехід від засвоєння знань до їх пошуку та самостійного осмислення;
- оптимізація розвитку людського ресурсу та його збереження;
- випереджальні стратегії розвитку на основі соціально-культурної адаптованості, мобільності та гнучкості прийняття рішень.

Взаємоузгодженість феномену сталого розвитку особистості та сформульованих постулатів педагогіки емпайерменту об'єктивується в підготовці майбутніх викладачів музичного мистецтва і хореографії через формування здатності контролювати власні життєві та творчі ресурси, особистісну енергію, водночас реалізовуватися в різних умовах як освітнього, академічного процесу, так і поза нього. У професійному сенсі це проявляється в різноманітних аспектах, що ми покажемо на рисунку 1 в різномній моделі соціокультурного простору.

Рис. 1. Взаємоузгодженість сталого розвитку особистості та постулатів педагогіки емпайерменту в соціокультурному просторі та в проєкції на особистість

Як бачимо на рисунку, соціокультурний простір у контексті професійної діяльності майбутніх викладачів музичного мистецтва і хореографії достатньо широкий: від професійної сфери як ментального ресурсу, якій зумовлює розвиток певного професійного типу художнього мислення (музичного, образного, художнього, кінестезійного тощо) через цінності здоров'язбереження,

адаптованості до суспільства, природозбережувального смислу та економії власного людського ресурсу, до національно-ментальної сфери, духовності та енергетичного ресурсу особистості, через сферу культури і мистецтва як чинників створення цінностей до цінності самовираження і самореалізації як творчого ресурсу особистості.

Стратегія застосування емпauerменту в галузі мистецької освіти, зокрема й в процесі підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва і хореографії здійснюється за допомогою різних технологій: акмеологічних, міждисциплінарних, проєктних. Особлива роль надається партисипативним технологіям, які основані саме на залученні до тих або тих процесів, від управлінських, організаційних до художньо-творчих, проєктувальних.

На рисунку 2 покажемо, до яких саме сфер залучається особистість на основі емпauerменту та партисипацій.

Рис. 2. Сфери застосування емпauerменту в галузі мистецької освіти на основі технологій партисипації.

Як бачимо на рисунку, окреслені сфери певним чином кореспондуються з представленими сферами соціокультурного простору (рис. 1), до яких під час реалізації професійної діяльності залучаються спеціалісти в галузі музичного та хореографічного мистецтва. Отже, підготовка майбутніх викладачів музичних та хореографічних дисциплін має бути зорієнтована на зазначені сфери. Це відповідає відкритій системі освітнього процесу, яка є ефективною,

оскільки через неї формуються уявлення того, де саме і яким чином будуть реалізовані всі набуті компетентності і які якості мають бути в стані постійного розвитку та вдосконалення.

На основі тривалого педагогічного досвіду та експериментальних досліджень викладачів і здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти, які здійснювалися на базі лабораторії «Інновації мистецької освіти» на факультеті музичної та хореографічної освіти ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д.Ушинського», було визначено низку таких властивостей майбутніх викладачів музичного мистецтва і хореографії, які характеризують їхню інтенціональну, мотиваційну сферу, а отже, стають чинниками постійного сталого саморозвитку:

- прагнення створення художніх цінностей суспільства через власний творчий продукт з урахуванням етнічних, національних і регіональних особливостей;

- налаштованість на мистецький синтез, що спонукає до розвитку художньо-образного мислення та розширення художнього світогляду;

- соціокультурна та комунікативна активність, прагнення поділитися творчими здобутками зі слухачами, глядачами (проекти та вистави для дітей, переселенців тощо);

- прагнення творчого самовираження через досягнення успіху колективу учнів та через власно створений проєкт;

- реалізація естетико-гедоністичних потреб через вибір репертуару для виконання учнями та для власного виконання;

- художньо-образна персоналізація і персоніфікація з подальшою екстраполяцією в соціокультурний простір.

Спостереження за здобувачами з погляду визначених якостей-потреб спонукало до застосування таких педагогічних принципів, які сприяли процесу «наснаження» їх до розвитку актуальних здібностей та властивостей, що їм відповідають.

Під час дослідження було за акцентовано увагу на таких принципах емплауермент педагогіки:

1. Проекція на координацію сталого розвитку особистості фахівців у галузі мистецької освіти з мінливістю соціокультурного простору.

2. Домінування міждисциплінарних зв'язків у формуванні стратегії сталого розвитку, що виражається через інтегрованість видів

діяльності як чинника збагачення творчого ресурсу особистості.

3. Прагнення самореалізації в комплексі виконавської творчості та методичної самореалізації, де методика – творчий конструкт.

4. Зв'язок освітнього процесу з життєвим досвідом особисті, що переводить того, хто навчається в роль того, хто ділиться досвідом та власними спостереженнями для визначення спільних висновків.

5. Мистецька освіта продовж життя як здоров'язбережувальна стратегія.

6. Оптимізація мистецької освіти за рахунок збільшення її функцій при зменшенні часу на її отримання на основі історично доведеної поліфункціональності мистецтва.

7. Активізація діяльності на основі партисипативних та проєктивних технологій.

Висновки. Отже, підводячи підсумки визначимо, що ідеї навчання для сталого розвитку, який охоплює економічні, соціальні, професійні, адаптаційні, соціокультурні компетентності тих, хто отримує освіту, у теоретичній, педагогічній площині представлено як педагогіка емпauerменту. Цей сегмент педагогічної теорії спрямований на тісніший зв'язок процесу набуття освіти з умотивованістю людини бути активним в соціокультурному просторі. Цей ракурс професіоналізму відіграє суттєву роль у підготовці майбутніх викладачів музичного мистецтва і хореографії, оскільки їхня професійна діяльність реалізується в широкому просторі суспільства, у різних його галузях як освітніх, культурних, так і рекреативних, здоров'язбережувальних, як у національно-ментальних, так і в глобальних культурних взаємовідносинах, у полікультурних середовищах.

Принципи емпauerменту як педагогіки сталого розвитку є теоретичним фундаментом задля вибору технологій, які забезпечують сталий розвиток здобувачів на основі визначених та усвідомлених ними потреб у професійній мистецькій галузі. Під час комплексного дослідження на засадах визначених принципів була доведена ефективність акмеологічних, проєктувальних, міждисциплінарних та партисипативних технологій. Їх педагогічний ресурс був спрямований на розширення системи підготовки майбутніх викладачів музичного мистецтва і хореографії із залученням досвіду творчої реалізації в соціокультурних умовах на засадах сформованих якостей-потреб та прагнення їх самореалізації. Зазначене дає змогу визначати алгоритм дій відповідно до обраних технологій, спрямованих на наснаження розвитку та саморозвитку

здобувачів – майбутніх викладачів музичного мистецтва і хореографії.

ЛІТЕРАТУРА

- Бражнікова, А. (2020). Ресурси емпайермент-педагогіки: активізація академічної мобільності здобувачів вищої освіти засобами розвитку їх іншомовної компетенції. *Науковий вісник Ізмаїльського державного гуманітарного університету. Серія «Педагогічні науки», 48, 51-57* (Brazhnikova, A. (2020). Empowerment-pedagogy resources: activation of academic mobility of higher education applicants by means of developing their foreign language competence. *Scientific Bulletin of the Izmail State Humanitarian University. Series "Pedagogical Sciences", 48, 51-57*).
- Вовк, Н. В. , Жукова, М.А. (2016). Застосування педагогіки емпайерменту в проектній діяльності учнів на уроках трудового навчання. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Сер. Педагогіка, 2, 38-45* (Vovk, N.V., Zhukova, M.A. (2016). The application of empowerment pedagogy in the project activities of students in labor training lessons. *Scientific notes of Ternopil National Pedagogical University named after Volodymyr Hnatiuk. Ser. Pedagogy, 2, 38-45*).
- Дубасенюк, О. А. (2011). Передумови розвитку акмеологічного середовища для підготовки педагога-професіонала: *Досвід і перспективи розвитку. Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції «Акмеологія – наука XXI століття»*. Київ: Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, (сс. 23-27) (Dubaseniuk, O. A. (2011). Prerequisites for the development of an acmeological environment for the training of a professional teacher: Experience and prospects for development. *Materials of the III International Scientific and Practical Conference "Acmeology – Science of the XXI Century"*. Kyiv: Kyiv Borys Grinchenko University, (pp. 23-27)).
- Кривоконь, Н. І. (2011). Поняття наснаження в аспекті психології соціальної роботи. *Проблеми загальної та педагогічної психології: зб. наук. пр. Ін-ту психології імені Г. С. Костюка НАПН України. К., Т. XIII, Ч. 3, (сс. 190-198)* (Kryvokon, N. I. (2011). The concept of empowerment in the aspect of psychology of social work. *Problems of general and pedagogical psychology: coll. of scient. works. Institute of Psychology named after H. S. Kostyuk, National Academy of Sciences of Ukraine. K., Vol. XIII, Part 3, (pp. 190-198)*).
- Кривоконь, Н. І. (2014). *Методичні вказівки та завдання для самостійної й індивідуальної роботи з курсу «Психологія соціальної роботи» для студентів усіх спеціальностей*. Харків: ХНУ імені В.Н.Каразіна (Kryvokon, N. I. (2014). *Methodological instructions and tasks for independent and individual work from the course "Psychology of social work" for students of all specialties*).
- Лелеченко, А. П. (2017). Феномен поняття «сталий розвиток». *Державне управління: удосконалення та розвиток, 12* (Lelechenko, A. P. (2017). The phenomenon of the concept of "sustainable development". *Public administration: improvement and development, 12*). <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1649>
- Реброва, Г. О. (2018). Наукові підходи формування економічної культури майбутніх учителів гуманітарних спеціальностей. *Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського, 2 (121), 72-78* (Rebrova, H. O. (2018). Scientific

- approaches to the formation of the economic culture of future teachers of humanitarian specialties. *Scientific Bulletin of South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky*, 2 (121), 72-78). URL: <http://dspace.pdpu.edu.ua/bitstream/123456789/3886/1/Hanna%20Rebrova.pdf>.
- Реброва, О. Є. (2023). *Теоретичне дослідження художньо-ментального досвіду в проекції педагогіки мистецтва: [монографія]*. Суми: ФОП Цьома С.П. (Rebrova, O. Ye. (2023). *Theoretical study of artistic-mental experience in the projection of art pedagogy: [monograph]*. Sumy).
- Теличко, Н. В. (2013). Роль педагогічного емпайерменту у формуванні педагогічної майстерності вчителів початкової школи. *Науковий вісник Ужгородського університету: Серія: Педагогіка. Соціальна робота*, 28, 168-171 (Telychko, N. V. (2013). The role of pedagogical empowerment in the formation of pedagogical skills of primary school teachers. *Scientific Bulletin of Uzhhorod University: Series: Pedagogy. Social work*, 28, 168-171).
- Чайковська, Г. (2023). Застосування педагогіки емпайерменту у підготовці майбутніх учителів початкової школи на засадах сталого розвитку. *Освітологічний дискурс*, 1 (40), 184-199 (Chaikovska, H. (2023). The application of empowerment pedagogy in the training of future primary school teachers on the basis of sustainable development. *Educational discourse*, 1 (40), 184-199). URL: <https://od.kubg.edu.ua/index.php/journal/article/view/983/738>.
- Abrahams, F. (2007). Critical Pedagogy for Music Education: A Best Practice to Prepare Future Music Educators. *Visions of Research in Music Education*, Vol. 7, Article 5. Available at: <https://opencommons.uconn.edu/vrme/vol7/iss1/5>
- Abrahams, F. (2005). The Application of Critical Pedagogy to Music Teaching and Learning. *Visions of Research in Music Education*, 6, 1-16.
- Abiogu¹, G. C., Mbaji¹, I. N., Adeogun, A. O. (2015). Music Education and Youth Empowerment: A Conceptual Clarification. *Open Journal of Philosophy*. Vol. 5, No. 1, February. URL: <https://www.scirp.org/journal/paperinformation?paperid=53988>
- Adams, R. (2008). *Empowerment, participation and social work*. New York: Palgrave Macmillan.
- Harkopf, I. & Bylica, K. (2023). Critical Pedagogy in School Music Programs: Examining the Connections and Disconnections Between Teacher Preparation and Active Teaching. *Visions of Research in Music Education: Vol. 44, Article 2*. URL: <https://digitalcommons.lib.uconn.edu/vrme/vol44/iss1/2>.
- Salvador, K., Kelly-McHale, J. (2017). Music teacher educator perspectives on social justice. *Journal of Research in Music Education*, 65(1), 6-24. <https://doi.org/10.1177/0022429417690340>.

SUMMARY

Rebrova Olena, Rebrova Hanna. Potential of empowerment pedagogy in the professional training of future musical art and choreography teachers.

The article actualizes the issue of future musical art and choreography teachers' readiness for continuous improvement and raising the level of professional proficiency. This corresponds to the concept of sustainable development, which is considered in the scientific field through the prism of empowerment pedagogy. The problem of effective development of professional qualities is important for all specialties, but in creative specialties this process is combined with the development of specific artistic and

creative abilities. At the same time, the active role of art in the socio-cultural space determines the ability of musicians and choreographers to realize themselves in different development trajectories, consistent with social and cultural spheres, where artistic creativity plays a significant role.

On the basis of the specified goal, the aim is to reveal the potential of the principles of empowerment pedagogy in future musical art and choreography teachers' training in the paradigm of sustainable personality development, which is carried out taking into account various spheres of the socio-cultural environment of the modern society.

The factors determining the need for sustainable development, which objectively exist in the modern space, are outlined. The article emphasizes students' attitude to development and self-development already at the first stages of obtaining higher education. Effective technologies of sustainable development that are introduced from the first stages of education in higher education institutions have been identified: acmeological, interdisciplinary, projective and participatory.

The spheres of empowerment application in the field of art education based on the participation technologies are presented. The compatibility of the personality's sustainable development and the postulates of empowerment pedagogy in the socio-cultural space and in the projection on the personality of future musical art and choreography teachers is shown.

The qualities-needs that are subject to sustainable development are revealed. These are not abilities, but rather professional qualities that are formed at the mental level due to typical needs, which are gradually realized by applicants, future specialists in the field of musical art and choreography, which require constant improvement and self-development for their implementation.

Emphasis is placed on the principles of empowerment pedagogy, which are consistent with creative activity and problems of future musical art and choreography teachers' creative development.

Key words: *sustainable development, empowerment pedagogy, pedagogical principles, factors, technologies, future teachers of musical art, future teachers of choreography.*

УДК 78.01+111.852

Микола Федорець

Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

ORCID ID 0000-0001-6243-4208

Ван Цзябін

Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

ORCID ID 0009-0001-4975-1011

DOI 10.24139/2312-5993/2024.01-02/105-117

ФОРМУВАННЯ МУЗИЧНО-ЕСТЕТИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ПІДЛІТКІВ ЗАСОБАМИ ОПЕРНОЇ МУЗИКИ

Стаття стосується однієї з актуальних проблем духовного становлення сучасної молоді – формування музично-естетичної культури підлітків засобами класичної музики, зокрема оперної музики. В статті обґрунтовано актуальність означеної проблеми для системи загальної музичної освіти, що здійснюється в